

МОТИВИ
КЪМ ПРОЕКТ НА НАРЕДБА ЗА ВПИСВАНЕТО, КВАЛИФИКАЦИЯТА И
ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯТА НА ВЕЩИТЕ ЛИЦА

1. Причини, които налагат приемането на Наредбата:

С разпоредбата на чл. 403, ал. 1 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), е възложено на министъра на правосъдието, съгласувано с пленума на Висшия съдебен съвет с наредба да детайлизира условията и реда за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица.

На основание законовата делегация (чл. 403, ал. 1 ЗСВ) и в изпълнение на нормативен акт от по-висока степен е необходимо министърът на правосъдието да издаде подзаконов нормативен акт, с който да определи:

1. реда и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица;
2. условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица;
3. условията и реда за определяне възнагражденията на вещите лица;
4. правото на достъп до информационната система по чл. 402а и данните, които се въвеждат в нея.

На основание чл. 402а ЗСВ към Министерството на правосъдието се създава Информационна система „Единен регистър на вещите лица“, която съдържа данните, вписани в списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица по чл. 398, ал. 1 и 2 ЗСВ. Данните се въвеждат в регистъра по разпореждане на съответните административни ръководители в органите на съдебната власт незабавно след утвърждаването на списъците.

2. Целите, които се поставят:

Целта на предложениния проект на акт е в съответствие със законовата делегация на чл. 403, ал. 1 ЗСВ да детайлизира условията и реда за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица.

Приложното поле на проекта на наредба обхваща реда и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица; условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица; условията и реда за определяне възнагражденията на вещите лица; правото на достъп до Информационната система "Единен регистър на вещите лица" и данните, които се въвеждат в нея. Предвижда се проектът на наредба да се прилага за специалисти, утвърдени за вещи лица, назначени от органите на съдебната власт, органите на досъдебното производство, както и тези по изпълнителни дела.

Проектът на наредба за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица е структуриран в шест глави.

В глава първа се съдържат общите положения на нормативния акт.

Дейността на вещите лица при извършване на съдебни експертизи следва да се основава на принципите - законност; процесуална и познавателна независимост на вещото лице; научна обосновааност на средствата и методите, използвани при експертното изследване; добросъвестност, обективност, всестранност и пълнота на експертното изследване; поверителност и спазване на професионалната етика.

Регламентирано е съдържанието на експертната дейност, разграничени са съдебните експертизи по класове и видове и съобразно процесуалната им организация, както и свободния достъп на вещото лице до материалите по делото.

Нормативно е уредено дължимото съдействие към вещото лице съобразно поставената задача.

- **Глава втора урежда условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица.**

Тази глава детайлно и еднозначно посочва изискуемите положителни и отрицателни предпоставки, за да може едно дееспособно лице да бъде утвърдено за вещо лице.

- **Глава трета регламентира реда и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица, както и реда за отписването им.**

Предвидено е за всеки съдебен район на окръжен и административен съд, както и за Агенцията по вписванията да се съставят списъци на специалистите, утвърдени за вещи лица. Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и Националната следствена служба при необходимост следва да утвърждават отделни списъци за нуждите на своята дейност.

Съгласно проекта на Наредба предложения за включване на специалисти в списъците на вещи лица се правят от ръководителите на държавни органи и на техни структури, на органи на местно само управление, на съсловни и други организации и на научни институти, както и кандидатите за вещи лица. Списъците се утвърждават от комисии и се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет.

Посочени са лицата, които могат да правят предложения за отписване на вещо лице и хипотезите, при които това е възможно.

- **В глава четвърта са уредени условията и редът за определяне и изплащане на възнагражденията на вещите лица.**

Регламентира се правото на възнаграждение на вещото лице за извършената експертиза и направените необходими разходи. Предвижда се възможност, разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, да могат да бъдат изплатени на вещото лице и авансово с писмено разпореждане на органа, назначил експертизата. Указани са обстоятелствата, които органът възложил експертизата следва да съобрази и прецени при определяне на възнагражданието.

За всеки действително отработен час се предвижда заплащане на възнаграждение в размер 3 % от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата, което позволява своевременно и автоматично актуализиране на дължимото заплащане. За особено сложни и специфични експертизи, извършени от висококвалифицирани вещи лица, възнаграждението може да бъде увеличено до 100 %.

- **Етичните правила за поведение на вещите лица се съдържат в глава пета.**

Разпоредбите, касаещи етичните правила за поведение на вещите лица очертават рамката за регулиране на поведението на вещите лица.

- **Глава шеста е посветена на Информационната система „Единен регистър на вещите лица“.**

Отчитайки голямото значение на съдебната експертиза за информираното и обосновано решение на съда и в изпълнение на законовата делегация, с настоящия проект се регламентира Информационна система „Единен регистър на вещите лица“, която се администрира и поддържа от Министерството на правосъдието.

С информационната система се създава възможност за органите на досъдебното и съдебното производство да намират бързо и лесно вещи лица с подходяща специалност, които да изготвят необходимите експертизи. С реализирането ѝ се цели осигуряване на централизиран електронен достъп до данни за вещите лица, като базата данни ще се състои от публична и непублична част.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

За изпълнението на проекта на акт не са необходими допълнителни разходи/трансфери/ други плащания по бюджета на Министерството на правосъдието и на съдебната власт, тъй като не са променени финансовите параметри в сравнение с досегашните условия и ред относно регулирането на съдебните експертизи.

Предложеният проект на акт не оказва въздействие върху държавния бюджет.

Проектът на наредба не съдържа разпоредби, свързани с въвеждането на регулаторни режими.

4. Очаквани резултати от прилагането:

С издаването на подзаконовия акт ще бъдат конкретизирани условията и редът за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, което ще позволи ефективното участие на вещи лица в съответните производства.

5. Анализ за съответствие с правота на Европейския съюз:

Проектът на наредба не е свързан с въвеждане на изисквания на правото на Европейския съюз, поради което не е необходимо изготвянето на анализ за съответствие с него.

Проектът на нормативен акт е публикуван на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации, съгласно изискванията на чл. 26 от Закона за нормативните актове (ЗНА). На основание чл. 26, ал. 4, изр. първо ЗНА срокът за провеждане на обществени консултации по проекта е 30 дни.